

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 23 november 1918 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra krigstidstillägg för senare halvåret av 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst jämte i ämnet väckta motioner.

Uti en till riksdagen avlåten, den 25 oktober 1918 dagtecknad proposition (nr 3), vilken hänvisats till förberedande behandling av första särskilda utskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

a) för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana pensionärer och understödstagare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 140) angående krigstidstillägg under år 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst, å extra tilläggsstat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 420,000 kronor;

b) förklara, att det extra krigstidstillägget skall, utan annan begränsning med avseende å beloppet än nedan angives, till vederbörande pensionär eller understödstagare, eller, därest denne efter juni månads utgång avlidit, till stärbhusdelägarna utgå med en tredjedel av vad å 1918 års senare hälft belöper av den pension eller det årliga understöd, varå krigstidstillägg beräknas enligt ovannämnda kungörelse av den 22 mars 1918; dock med iakttagande att det extra krigstidstillägget

dels icke må understiga 25 kronor för pensionsberättigad änka och 15 kronor för annan pensionär eller understödstagare

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 1 avd. 3 häft. (Nr 3.) 1

dels icke må överstiga
 för pensionsberättigad änka 87 kronor 50 öre,
 i fråga om pensionsberättigad änka med pensionsberättigade
 minderåriga barn 87 kronor 50 öre för änkan och 25 kronor för ett
 vart pensionsberättigat barn,
 för pensionsberättigat minderårigt barn utan pensionsberättigad
 moder 87 kronor 50 öre,
 i fråga om pensionsberättigade minderåriga syskon utan pensions-
 berättigad moder 87 kronor 50 öre för det första med tillägg av 25
 kronor för ett vart av de övriga; samt
 för annan pensionär eller understödstagare 87 kronor 50 öre;
 ävensom
 c) besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt
 i tillämpliga delar gälla vad i nyssberörda kungörelse finnes stadgat.
 Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade
 statsrådsprotokollet.

Motioner.

I anledning av förevarande proposition hava följande motioner väckts,
 nämligen inom första kammaren nr 3, av herr *Clason* m. fl. samt inom
 andra kammaren, nr 6, av herr *Thore* m. fl., i vilka båda motioner uti
 hithörande delar hemställts, att riksdagen måtte besluta, att avdelning b)
 i propositionen nr 3 må erhålla följande lydelse:

b) förklara, att det extra krigstidstillägget skall, utan annan be-
 gränsning med avseende å beloppet än nedan angives, till vederbörande
 pensionär eller understödstagare eller, därest denna efter juni månads
 utgång avlidit, till stärbhusdelägare utgå med *hälften* av vad å 1918
 års senare hälft belöper av den pension eller det årliga understöd, varå
 krigstidstillägg beräknas enligt ovannämnda kungörelse av den 22 mars
 1918; dock med iakttagande att det extra krigstidstillägget

dels icke må understiga 50 kronor för pensionsberättigad änka
 och 30 kronor för annan pensionär eller understödstagare,

dels icke må överstiga för pensionsberättigad änka 150 kronor,
 i fråga om pensionsberättigad änka med pensionsberättigade minderåriga
 barn 150 kronor för änka och 50 kronor för ett vart pensionsberätti-
 gat barn,

för pensionsberättigat minderårigt barn utan pensionsberättigad
 moder 150 kronor,

i fråga om pensionsberättigade minderåriga syskon utan pensions-
 berättigad moder 150 kronor för det första med tillägg av 50 kronor
 för ett vart av de övriga; samt

för annan pensionär eller understödstagare 150 kronor; varjämte motionärerna hemställt, att riksdagens vederbörande utskott måtte föreslå de förändringar i övrigt i Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, som på grund av motionärernas ovannämnda förslag kunna påkallas;

dels inom andra kammaren, nr 33, av herr *Hage* m. fl., vilka hemställt, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 3 dock med följande ändringar, nämligen att det av Kungl. Maj:t föreslagna förslagsanslaget måtte höjas till 950,000 kronor samt att utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit i extra krigstidstillägg de änkor och barn, som omnämnas i propositionen, måtte erhålla för tiden juli—december 1918 s. k. grundplåt med halva det belopp, som fastställdes av 1918 års lagtima riksdag, ävensom att de i Kungl. Maj:ts proposition nr 3 vid innevarande riksdag föreslagna bestämmelserna om minimigräns för extra krigstidstillägg måtte utgå, om ovannämnda förslag om grundplåt bifalles.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Vid årets lagtima riksdag tilldelades ifrågavarande grupper av pensionärer krigstidstillägg med följande belopp, nämligen *1918 års lagtima riksdag.*

till pensionsberättigad änka med 125 kronor jämte en tredjedel av pensionsförmånernas för året bestämda belopp, dock högst med tillhoppa 300 kronor;

till pensionsberättigad änka med pensionsberättigade minderåriga barn med 125 kronor till änkan och med 75 kronor för vart pensionsberättigat barn jämte en tredjedel av ankans och barnens för året bestämda pensionsförmåner, dock högst med tillhoppa 350 kronor för änka med 1 pensionsberättigat barn, 400 kronor för änka med 2 pensionsberättigade barn, 450 kronor för änka med 3 pensionsberättigade barn, 500 kronor för änka med 4 pensionsberättigade barn o. s. v.;

till pensionsberättigat minderårigt barn utan pensionsberättigad moder med 75 kronor jämte en tredjedel av pensionsförmånernas för året bestämda belopp, dock att krigstidstillägget icke må överstiga för 1 barn 250 kronor, för 2 syskon 300 kronor, för 3 syskon 350 kronor, för 4 syskon 400 kronor o. s. v.; samt

till annan pensionär med 75 kronor jämte en tredjedel av pensionsförmånernas för året bestämda belopp, dock högst med tillhoppa 250 kronor;

allt dock under iakttagande att krigstidstillägget icke finge överstiga pensionsförmånernas för året bestämda belopp i annat fall, än då

detta årsbelopp vore lägre än ovan angivna grundbelopp (125 kronor för änka, 200 kronor för änka med 1 pensionsberättigat barn, 275 kronor för änka med 2 pensionsberättigade barn o. s. v.), i vilket fall endast en mot samma grundbelopp svarande summa skulle såsom krigstidstillägg utgå.

Kostnaderna för nämnda vid lagtima riksdagen beviljade krigstidstillägg beräknades till 2,000,000 kronor.

*Kungl. Maj:ts
förslag.*

Enligt Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag skulle ett extra krigstidstillägg utgå till ifrågavarande pensionärer med en tredjedel av vad å 1918 års senare hälft belöper av den pension vara krigstidstillägg beräknas enligt ovannämnda kungörelse av den 22 mars 1918; dock med iakttagande att det extra krigstidstillägget

dels icke må understiga 25 kronor för pensionsberättigad änka och 15 kronor för annan pensionär eller understödstagare,

dels icke må överstiga

för pensionsberättigad änka 87 kronor 50 öre,

i fråga om pensionsberättigad änka med pensionsberättigade minderåriga barn 87 kronor 50 öre för änkan och 25 kronor för ett vart pensionsberättigat barn,

för pensionsberättigat minderårigt barn utan pensionsberättigad moder 87 kronor 50 öre,

i fråga om pensionsberättigade minderåriga syskon utan pensionsberättigad moder 87 kronor 50 öre för det första med tillägg av 25 kronor för ett vart av de övriga, samt

för annan pensionär eller understödstagare 87 kronor 50 öre.

Enligt departementschefens beräkningar skulle ifrågavarande extra krigstidstillägg draga en kostnad av 420,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet delar motionärernas uppfattning i fråga om önskvärdheten av att i större utsträckning än Kungl. Maj:t föreslagit komma ifrågavarande pensionärer till hjälp uti deras nuvarande, i regel synnerligen bekymmersamma och i många fall nödställda ekonomiska belägenhet. Särskilt med hänsyn till de, särskilt för mindre inkomsttagare, högst avsevärda höjningar, som förut av utskottet förordats vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag om motsvarande dyrtidsbidrag för statens befattningshavare och pensionerade befattningshavare, har utskottet funnit det med billighet överensstämmande, att jämväl ifrågavarande pensionärer nu lämnas ekonomiskt understöd utöver det i sådant hänseende av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

Vid övervägande av sättet för bispringandet av dessa pensionärer har utskottet funnit sig böra stanna vid det av herr Hage och dennes medmotionärer förordade alternativ, dock med viss här nedan angiven ändring. Enligt utskottets mening bör sålunda till ifrågavarande pensionärer utbetalas, förutom det av Kungl. Maj:t nu föreslagna procentuella tillägget, ett ytterligare belopp, uppgående till hälften av den grundplåt, som vid årets lagtima riksdag beviljades dem. Vid bifall till detta utskottets förslag bör propositionens bestämmelse om minimum utgå. Däremot torde enligt utskottets mening, i likhet med vad som skett beträffande de av lagtima riksdagen beviljade krigstidstilläggen, jämväl i fråga om nu förordade extra krigstidstillägg fastställas en gräns uppåt, vilken lämpligen bör för enhetlighets vinnande sättas till hälften av de belopp, som i sådant hänseende fastställts för nyssberörda vid lagtima riksdagen beviljade krigstidstillägg.

Kostnaderna för ett understödjande av ifrågavarande pensionärer i nu angiven omfattning kunna beräknas till hälften av det belopp, som anvisats till utbetalande av motsvarande, tidigare beviljade krigstidstillägg, eller till 1,000,000 kronor, d. v. s. 580,000 kronor mera än som av Kungl. Maj:t föreslagits.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 och herr Hages m. fl. motion nr 33 i andra kammaren,

a) för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana pensionärer och understödstagare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 140) angående krigstidstillägg under år 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst, å extra tilläggsstat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 1,000,000 kronor;

b) besluta, att det extra krigstidstillägget skall, utan annan begränsning med avseende å beloppet än nedan angives, till vederbörande pensionär eller understödstagare, eller, därest denne efter juni månads utgång avlidit, till stärbhusdelägarna utgå med följande belopp, nämligen:

till pensionsberättigad änka med 62 kronor 50 öre jämte en tredjedel av pensionsförmånernas för halvåret bestämda belopp, dock högst med tillhoppa 150 kronor;

till pensionsberättigad änka med pensionsberättigade minderåriga barn med 62 kronor 50 öre till änkan och med 37 kronor 50 öre för vart pensionsberättigat barn jämte en tredjedel av änkans och barnens för halvåret bestämda pensionsförmåner, dock högst med tillhoppa 175 kronor för änka med 1 pensionsberättigat barn, 200 kronor för änka med 2 pensionsberättigade barn, 225 kronor för änka med 3 pensionsberättigade barn, 250 kronor för änka med 4 pensionsberättigade barn o. s. v.;

till pensionsberättigat minderårigt barn utan pensionsberättigad moder med 37 kronor 50 öre jämte en tredjedel av pensionsförmånernas för halvåret bestämda belopp, dock att det extra krigstidstillägget icke må överstiga för 1 barn 125 kronor, för 2 syskon 150 kronor, för 3 syskon 175 kronor, för 4 syskon 200 kronor o. s. v., samt

till annan pensionär med 37 kronor 50 öre jämte en tredjedel av pensionsförmånernas för halvåret bestämda belopp, dock högst med tillhoppa 125 kronor;

allt dock under iakttagande att det extra krigstidstillägget icke får överstiga pensionsförmånernas för halvåret bestämda belopp, i annat fall än, då detta belopp är lägre än ovan angivna grundbelopp (62 kronor 50 öre för änka, 100 kronor för änka med 1 pensionsberättigat barn, 137 kronor 50 öre för änka med 2 pensionsberättigade barn o. s. v.), i vilket fall endast en mot samma grundbelopp svarande summa skall såsom extra krigstidstillägg utgå;

c) besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i nyssberörda kungörelse finnes stadgat;

d) förklara, att herr Clasons m. fl. motion, nr 3, i första kammaren samt herr Thores m. fl. motion, nr 6, i andra kammaren, i vad desamma avse extra krigstids-

tillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst, må anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt.

Stockholm den 23 november 1918.

På utskottets vägnar:

JOHAN BECK-FRIIS.

Vid ärendets slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar friherre *Beck-Friis, Strömberg, Wrangel, Berglund, Widell, Fagerlin, Wavrinsky, Jeansson, Stålberg, Rosén, Edvard Larson* och *Bergman* samt
av andra kammaren: herrar *Olofsson, Sävström, Hederstierna, Leander, Törnkvist, Olsson* i Broberg, *von Sneidern, Andersson* i Gävle, *Svensson* i Kompersmåla, *Olsson* i Kullenbergstorp och *Nilsson* i Malmö.
